

CURS ACADÈMIC: 2004 – 2005
ENSENYAMENT: DRET

ASSIGNATURA: DRET INTERNACIONAL PRIVAT

PROFESSOR/A: JOSEP M. FONTANELLAS MORELL

CURS: QUART

CRÈDITS: 7,5

TIPUS: TRONCAL

1. OBJECTIUS

- 1.- Identificar i analitzar les relacions jurídiques amb un element d'estrangeria significatiu.
- 2.- Determinar la competència judicial dels òrgans jurisdiccionals interns en els litigis propis del tràfic privat extern.
- 3.- Conèixer les peculiaritats del procés civil amb un component estranger.
- 4.- Determinar la llei aplicable a una relació jurídica internacional resolent l'eventual conflicte de normes que pugui aparèixer.
- 5.- Saber els requisits que han de concórrer per tal que una decisió judicial pugui produir efectes en un estat distint d'aquell on ha estat pronunciada.

2. CONTINGUTS

L'assignatura de Dret Internacional Privat estudia les relacions o situacions de tràfic privat en que concorre un factor d'estrangeria (la nacionalitat, el domicili o la residència dels subjectes, el lloc de celebració del negoci, el lloc de situació dels béns que en conformen l'objecte, etc.). I ho fa des d'una triple perspectiva: quins són els tribunals competents per a decidir un litigi amb component estranger; quina és la legislació que aplicaran els òrgans jurisdiccionals competents per tal de resoldre la controvèrsia i, per últim, com s'aconsegueix que un pronunciament dictat pels tribunals d'un país determinat produeixi efectes en el territori d'un altre Estat.

3. PROGRAMA

I.- INTRODUCCIÓ I FONTS

Lliçó 1.- Els pressupòsits, l'objecte i el contingut del dret internacional privat

- a) Els pressupòsits del dret internacional privat: les modificacions del tràfic extern i la seva influència en el dret internacional privat.
- b) El contingut del dret internacional privat.
- c) L'anomenada «dimensió interna» del dret internacional privat.
- d) Especialització, flexibilització i materialització com a característiques del dret internacional privat actual.

Lliçó 2.- Les fonts del dret internacional privat: fonts internes i convencionals

- a) El sistema de fonts del dret internacional privat: el dret internacional privat autònom, el dret internacional privat institucional i el dret internacional privat convencional.- El paper de la Constitució.
- b) El dret internacional privat convencional: classificació.- Especial referència als convenis *erga omnes*.- El dret internacional privat en el marc de les organitzacions internacionals: especial referència a la Conferència de La Haia de dret internacional privat.
- c) El dret espontani: l'anomenada «*nova lex mercatoria*».

Lliçó 3.- Les fonts del dret internacional privat: el dret internacional privat comunitari

- a) El dret internacional privat a la Comunitat Europea: l'evolució des del Tractat de Roma fins al Tractat d'Amsterdam.
- b) Els convenis complementaris entre els estats membres.- Les normes de dret internacional privat incloses en actes de dret derivat.
- c) El paper del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees.
- d) Les conseqüències de la comunitarització del dret internacional privat per al dret internacional privat convencional i per al dret internacional privat autònom.

Lliçó 4.- Les fonts del dret internacional privat espanyol

- a) El sistema espanyol de dret internacional privat: evolució històrica.- La Constitució de 1978 i el dret internacional privat.
- b) Les modificacions més recents del dret internacional privat autònom.
- c) La participació d'Espanya en el procés de codificació internacional: convenis bilaterals i convenis multilaterals.
- d) Espanya i la Comunitat Europea.

II.- ARRANJAMENT JUDICIAL I EXTRAJUDICIAL DE DIFERÈNCIES

Lliçó 5.- Articulació de normes i de conceptes

- a) Els mètodes d'arranjament de diferències.
- b) Els diferents règims de regulació i la seva articulació.

Lliçó 6.- La competència judicial internacional

- a) Concepte i delimitació.- Els límits internacionals a l'establiment de la competència dels tribunals interns.
- b) L'atribució de la competència judicial internacional: competències exclusives, generals, especials i exorbitants.- La submissió expressa i la submissió tàcita.- Les normes de protecció de la «part feble»: consumidors, treballadors i assegurats.
- c) La jerarquització i articulació de les distintes competències.
- d) Les normes d'aplicació de la competència judicial internacional: el control de la competència.- La litispendència i la connexitat.
- e) La competència per a adoptar mesures provisionals.

Lliçó 7.- El procés amb elements estrangers

- a) El dret aplicable al procés.
- b) Les parts en el procés: capacitat i representació.- El benefici de justícia gratuïta.
- c) La prova en el procés amb elements estrangers.
- d) Els documents atorgats a l'estranger: la «postil·la».

Lliçó 8.- L'assistència judicial internacional

- a) Les formes de comunicació entre tribunals de diferents països.
- b) Les notificacions a l'estranger.
- c) L'obtenció de proves a l'estranger.

Lliçó 9.- El reconeixement i execució de sentències estrangeres

- a) L'eficàcia internacional de les decisions judicials: distinció entre reconeixement i execució.
- b) El sistema espanyol vigent: règim institucional, règim convencional, règim de reciprocitat i règim legal supletori.
- c) El procediment d'execució de sentències estrangeres a Espanya en els diferents règims.

Lliçó 10.- L'arbitratge i l'ADR

- a) L'arbitratge internacional: fonts.
- b) El conveni d'arbitratge.
- c) El procediment arbitral.- La llei aplicable al procediment.- La llei aplicable al fons.
- d) L'execució de laudes arbitrals.
- e) Els procediments alternatius per a la resolució de diferències (ADR).

III.- TÈCNiques DE REGLAMENTACIÓ

Lliçó 11.- Les tècniques directes de reglamentació

- a) La pluralitat de tècniques de reglamentació en el dret internacional privat.- El problema de les qualificacions.
- b) Les normes imperatives de dret internacional privat.
- c) Les normes materials especials de dret internacional privat i les normes autolimitades.
- d) El dret internacional privat convencional material i el dret uniforme. Les normes d'aplicabilitat del dret uniforme.

Lliçó 12.- La tècnica indirecta de reglamentació

- a) La norma de conflicte: concepte i naturalesa.- Les classes de normes de conflicte.
- b) L'estructura de la norma de conflicte.
- c) Les normes per a l'aplicació de les normes de conflicte.
- d) L'articulació entre normes de conflicte i tècniques directes de reglamentació.

Lliçó 13.- Les normes de conflicte i el dret estranger

- a) L'aplicació del dret material estranger.- Les excepcions a l'aplicació del dret estranger, en especial l'excepció d'ordre públic.
- b) Les normes de conflicte del dret estranger: el reenviament, la qüestió preliminar i la remissió a un ordenament plurilegislatiu.

Lliçó 14.- La dimensió interna del dret internacional privat: el dret interregional

- a) Espanya com a estat plurilegislatiu: antecedents. L'especificitat i els pressupòsits de la plurilegislatió.- El «dret interregional».
- b) La Constitució de 1978 i les conseqüències en la dimensió interna del dret internacional privat.
- c) Els procediments tècnics de reglamentació en el dret interregional espanyol.- Les particularitats de l'aplicació de la norma de conflicte en el dret interregional.
- d) El veïnatge civil: concepte i funció.- L'adquisició del veïnatge civil.- La prova del veïnatge civil.- El veïnatge civil de qui adquireix o recupera la nacionalitat espanyola.

IV.- PERSONA, FAMÍLIA I SUCCESSIONS

Lliçó 15.- La persona física

- a) La persona física i la delimitació de l'àmbit de l'estatut personal.
- b) La llei aplicable a l'estatut personal.- El conflicte mòbil.
- c) Les excepcions a l'aplicació de la llei personal: l'«excepció d'interès nacional».
- d) L'inici i l'extinció de la personalitat.
- e) Els drets de la personalitat.- Especial referència al dret al nom.

Lliçó 16.- La protecció internacional de les persones

- a) Les circumstàncies modificatives de la personalitat.
- b) La protecció internacional de menors.
- c) El problema de la sostracció internacional de menors.
- d) La protecció internacional d'adults.

Lliçó 17.- El matrimoni: celebració

- a) Evolució històrica i incidència de la Constitució de 1978.
- b) La celebració del matrimoni: qüestions de fons i de forma.
- c) El registre civil i el matrimoni.

Lliçó 18.- El matrimoni: nul·litat, separació i divorci

- a) La competència dels tribunals en matèria de nul·litat, separació i divorci.
- b) La llei aplicable a la nul·litat.- Els efectes del matrimoni putatiu.
- c) La llei aplicable a la separació i al divorci.- La llei aplicable als efectes de la dissolució del matrimoni.
- d) El reconeixement i l'execució de decisions estrangeres.- El reconeixement i l'execució de resolucions eclesiàstiques.

Lliçó 19.- El matrimoni: efectes jurídics

- a) Els efectes del matrimoni.
- b) Els capítols matrimonials i les donacions entre cònjuges.
- c) Les particularitats del dret interregional espanyol.

Lliçó 20.- La filiació

- a) La filiació per naturalesa.- L'establiment.
- b) La filiació adoptiva.- L'autoritat competent.- La llei aplicable.- La cooperació d'autoritats.- El reconeixement d'adopcions constituïdes a l'estranger.
- c) Els efectes de la filiació.- La filiació i la protecció de menors.

Lliçó 21.- L'obligació d'aliments entre parents

- a) El marc normatiu del dret internacional privat dels aliments.
- b) La competència d'autoritats.
- c) La llei aplicable.
- d) La cooperació d'autoritats.
- e) L'execució de sentències estrangeres.

Lliçó 22.- Les successions

- a) La competència d'autoritats.
- b) La llei aplicable a la successió: els sistemes d'unitat i els sistemes de fraccionament.- La incidència del problema del reenviament.
- c) La successió testada.- La capacitat per a testar.- La forma del testament.- El contingut del testament.
- d) La successió contractual.
- e) La successió intestada.- La successió en absència de parents cridats.
- f) Les disposicions comunes als diferents tipus de successió.
- g) Les peculiaritats del dret interregional.
- h) Les successions, el matrimoni i la filiació.- Les qüestions prèvies.- Els problemes d'adaptació.

Lliçó 23.- La parella de fet

- a) L'evolució de la «família».
- b) L'establiment de la parella: unions homosexuals i unions heterosexuals.- El reconeixement de la unió constituïda a l'estranger.
- c) Els efectes de la unió de fet: filiació, aliments i successions.
- d) La dissolució de la relació.

V.- DRET PATRIMONIAL**Lliçó 24.- Els actors del comerç internacional**

- a) Problemes generals i evolució.
- b) L'establiment d'estrangers i societats.
- c) Els grups de societats i altres formes d'actuació internacional de les empreses.
- d) La representació comercial.

Lliçó 25.- La fallida

- a) Les peculiaritats de la crisi de l'empresa amb elements estrangers.- Els principis d'unitat i universalitat i de pluralitat i territorialitat.
- b) La insolvència d'àmbit comunitari.
- c) La insolvència d'àmbit extra comunitari.

Lliçó 26.- Els contractes internacionals: qüestions generals

- a) L'evolució de la contractació internacional.
- b) La llei aplicable al contracte.- El paper de l'autonomia de la voluntat.- Les connexions objectives.- L'àmbit de la llei aplicable.
- c) La incidència de les normes imperatives.
- d) Els contractes individuals de treball i els conclous per consumidors.
- e) La forma dels contractes.

Lliçó 27.- Els contractes internacionals: diferents tipus de contractes

- a) Els diferents tipus de contractes: la importància de la compravenda comercial internacional.- Les tècniques de reglamentació i la compravenda comercial internacional.
- b) Els contractes de transferència de tecnologia.
- c) Els contractes de distribució.
- d) Els contractes de transport i d'assegurança.
- e) Examen particular del comerç electrònic.

Lliçó 28.- Les obligacions extracontractuals

- a) Els diferents supòsits d'obligacions extracontractuals.- Problemes de competència judicial i de llei aplicable.
- b) El problema de la localització del fet il·lícit.
- c) Il·lícits especials: els accidents de circulació per carretera, els danys derivats de productes defectuosos, la competència deslleial i els danys al medi ambient.
- d) Els danys vinculats a la societat de la informació.
- e) La relació entre la responsabilitat contractual i la responsabilitat extracontractual.

Lliçó 29.- Els drets reals

- a) La distinció entre béns corporals (mobles i immobles) i béns incorporals.
- b) Els drets reals sobre béns immobles.
- c) Els drets reals sobre béns mobles.
- d) La propietat intel·lectual.
- e) L'adquisició de drets reals per actes d'autoritat pública.

Lliçó 30.- Els mitjans de pagament internacionals

- a) Els pagaments dineraris.
- b) Els instruments de pagament no dineraris.
- c) Els nous mitjans de pagament i de finançament internacionals.

4. MATERIALS DE L'ASSIGNATURA

1.- Material legislatiu

BORRÁS RODRÍGUEZ, A./BOUZA VIDAL, N./GONZÁLEZ CAMPOS, J. D./VIRGÓS SORIANO, M.: *Legislación básica de Derecho internacional privado*, 13a. edició, Madrid (Tecnos), 2003.

2.- Llibret de pràctiques

Per tal de seguir el curs cal fer servir el llibret amb els casos judicials que es treballaran a les classes pràctiques i que es pot trobar al servei de fotocòpies del campus.

5. BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA SUMÀRIA EN LLENGUA CASTELLANA

CALVO CARAVACA, A. L./CARRASCOSA GONZÁLEZ, J.: *Derecho internacional privado*, vol. I, 4a. edició, Granada (Comares), 2003; vol. II, amb la col·laboració de P. BLANCO-MORALES LIMONES, J. L. IRIARTE ÀNGEL, M. ESLAVA RODRÍGUEZ, M. A. SÁNCHEZ JIMÉNEZ i E. CASTELLANOS RUIZ, 4a. edició, Granada (Comares), 2003.

FERNÁNDEZ ROZAS, J. C./SÁNCHEZ LORENZO, S.: *Derecho internacional privado*, 2a. edició, Madrid (Civitas), 2001.

GONZÁLEZ CAMPOS, J. D./FERNÁNDEZ ROZAS, J. C./CALVO CARAVACA, A. L./VIRGÓS SORIANO, M./AMORES CONRADI, M. A./DOMÍNGUEZ LOZANO, P.: *Derecho internacional privado. Parte especial*, 6a. edició, Madrid (CESSJ Ramón Carande), 1995.

PÉREZ VERA, E. (direcció): *Derecho internacional privado*, vol. I, amb la col·laboració de P. ABARCA JUNCO, J. D. GONZÁLEZ CAMPOS, M. GUZMÁN ZAPATER, P. P. MIRALLES SANGRO i M. VIRGÓS SORIANO, 4a. edició, Madrid (Coley), 2003; vol. II, amb la col·laboració de P. ABARCA JUNCO, M. GÓMEZ JENE, M. GUZMÁN ZAPATER i P. P. MIRALLES SANGRO, 3a. edició, Madrid (Coley), 2001.

RIGAUX, F.: *Derecho internacional privado*, vol. I: *Parte general*, traducció i adaptació al dret espanyol d'A. BORRÁS RODRÍGUEZ, Madrid (Civitas), 1985.

VIRGÓS SORIANO, M./GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F. J.: *Derecho procesal civil internacional. Litigación internacional*, Madrid (Civitas), 2000.

6. AVALUACIÓ

L'assignatura de dret internacional privat s'avaluarà en un examen únic de caràcter escrit que constarà de dues parts:

- Una primera de teòrica que consistirà en respondre a una sèrie de preguntes que podran -o no- coincidir literalment amb algun epígraf del programa.
- Una segona que implicarà la resolució d'un cas pràctic extret d'una decisió judicial real, sobre la base de la qual es plantejaran qüestions relatives a la matèria estudiada.

Per tal d'aprovar l'assignatura caldrà superar ambdues parts.